

TIBBIYOTNING DOLZARB MUAMMOLARIGA INNOVATSION YONDASHUV 2022

Polipoz rinosinusit hozirgi vaqtda yuqumli va allergik yallig'lanish va organizmning allergik qayta tuzilishi, autoimmun jarayonlar, xromosoma darajasidagi genetik kasalliklar va avtonom asab tizimining funksional buzilishlariga asoslangan polietologik kasallik sifatida qaralmoqda. Bu jarayonlarning barchasi tananing umumiy reaktivligining pasayishi, burun shilliq qavatining mahalliy immuniteti bilan birga keladi va asosan metabolik va mikrotsirkulyasiya buzilishi, gipoksiya va endogen intoksikatsiya natijasidir.

Kasallikning qo'zg'atuvchi mexanizmi xilma-xilligini o'rganishda erishilgan yutuqlarga qaramay, surunkali polipoz rinosinusit etiopatogenezinining ko'pgina jihatlari etarlicha o'rganilmagan. Bu, birinchi navbatda, hujayra immunitet tizimi va uning eng muhim tarkibiy qismi neytrofil, leykotsitlar funksional holati, tarkibiy gomeostaz muvozanatini ta'minlash bilan bog'liq.

Izlanish maqsadi. Ishning maqsadi klinik, funksional, patogenezinining turli aloqalariga bir vaqtning o'zida va ketma-ket ta'sirini hisobga olgan holda surunkali polipoz rinosinusitni davolashning murakkab usulini immunologik va sitokimyoviy baholash tez va uzoq muddatli davolash natijalarini yaxshilashga qaratilgan.

Tekshirish materiallari va usullari. Ish otorinolaringologiya kafedrasida 2019-2022 yillarda Andijon viloyatida polipozli rinosinusitning tarqalishi va kasallanish darajasining ekologik omillar ta'siriga bog'liqligi o'tkazilgan tadqiqot natijalariga asoslangan. ADTI klinikasi otorinolaringologiya bo'limida davolanagan bemorlarning ambulator va statsionar ravishda murojaat qilib kelgan jami 70 nafar bemorlarda profilaktik tekshirish natijalari tahlil qilindi.

Tekshirish natijalari. Andijon viloyati aholisida birlamchi surunkali va qaytalanuvchi polipoz rinosinusitning klinik va patogenetik xususiyatlarini ochib berish maqsadida nafas yo'llari kasalliklari, shu jumladan surunkali rinosinusitning tarqalishiga ta'sir etuvchi ekologik omillar o'rganildi. Mintaqada atrof-muhit ifloslanishi noqulay deb baholanishi ko'rsatilgan.

ADTI klinikasida davolanagan 70 nafar bemorda kasallanish darajasining atrof-muhit omillariga bog'liqligi o'rganildi.

Viloyat aholisining LOR patologiyasi tarkibida surunkali rinosinusit (34,25%), surunkali tonsillit (10%), surunkali faringit (8,8%) va boshqalar. ustun.

LOR a'zolari kasalliklarining umumiy tuzilishida, LOR bo'limi ma'lumotlariga ko'ra, 2019-2022 yillarda polipoz rinosinusitning ulushi ijtimoiy faol (6,6-8,6) yoshdagi bemorlarning 31-60% ni tashkil etdi.

70 nafar bemorni maqsadli tekshirish o'tkazildi, shu jumladan 50 nafari birlamchi polipoz rinosinusit bilan (i guruh) va 20 nafari boshqa LOR organlari patologiyalari bilan (2 guruh).

Umumiy klinik va maxsus tekshirish usullari - endoskopik, funksional, bakteriologik, sitologik, immunologik, sitokimyoviy va morfologik usullardan foydalanilgan.

Amaldagi tadqiqot usullari LOR organlarining dastlabki holatini, PRS bilan kasallangan bemorlarni kompleks davolash samaradorligini baholashga va birlamchi va takroriy klinik, immunologik, sitokimyoviy va morfologik xususiyatlariga qarab dori terapiyasining tarkibiy qismlarining kompleks usuliga kiritish uchun aniq va aniq ko'rsatkichlarni ishlab chiqishga imkon beradi surunkali polipoz rinosinusit.

Xulosa. Olib tashlangan poliplarni morfologik tekshirish natijalari davolash kompleksiga tuzatishlar kiritishga imkon beradi va surunkali polipoz rinosinusitni davolash natijalarini taxmin qilish uchun ishlatilishi mumkin.

Jarrohlik davolashning endoskopik endonazal usullari patogenetik jihatdan asosli dori-darmonlarni davolash bilan birgalikda sorbentlar, sirt ta'sir qiluvchi farmatsevtika, tomir ichi past energiyali lazerforez va enterosorbsiyani bir vaqtning o'zida va doimiy ravishda mahalliy foydalanish bilan birgalikda operatsiya qilingan bemorlarning sog'lig'i va hayot sifatini sezilarli darajada yaxshilashga imkon beradi. Polipoz rinosinusitni kompleks davolashning ishlab chiqilgan usullari kasallikning birlamchi va takroriy shakllarida samarali hisoblanadi.

QON KETISH BILAN ASORATLANGAN DUODENAL YARALARDA GENETIK OMILLARNING ROLI

*Alimov S.U., Malonov O.R.
Toshkent Tibbiyot Akademiyasi*

Mavzuning dolzarbligi - qon ketish bilan asoratlangan dodenal yaralarda kompleks davolash choralari keltirilgan. Qon ketish bilan asoratlangan dodenal yaralar oshqozon ichak tizimi kasalliklari o'rtasida keng tarqalgan. So'nggi yillarda aholi orasida gastroduodenal yarali qon ketish (UGHB) chastotasi ortib bormoqda. Bunday holda, yara bilan og'rigan bemorning ahvolidan og'irligi qon yo'qotishning intensivligi va hajmi, bemorlarning yoshi va ularda birga keladigan kasalliklar mavjudligi bilan belgilanadi. Konservativ, endoskopik va jarrohlik davolashda erishilgan muvaffaqiyatlarga qaramay (H2-blokerlar, proton nasos inhibitörleri, anti-helikobakteriyalar, lazer terapiyasi va boshqalarni qo'llash), so'nggi o'n yilliklarda dodenal yaralar bilan og'rigan bemorlarning soni kamaymadi. Bemorlarning 60-90 foizida tuzalgan yaralar qaytalanadi, 50-60 foizida esa qon ketish, teshilish, stenoz kabi asoratlar rivojlanadi.

Maqsad. Qon ketish bilan asoratlangan duodenal yaralarda genetik omillarning rolini baholash.

Material vatekshirish usullari. Izlanish maqsadiga muvofiq qo'yilgan vazifalarni bajarish maqsadida 1 SHKSH va Respublika shoshilinch tez tibbiy yordam ilmiy markazi Urganch filiali jarroxlik bo'limlarida 2013-2022 yillar oralig'ida statsionar davolanayotgan 725 ta qon ketish bilan asoratlangan o'n ikki barmoq ichak yara kasalligi bilan kasallangan bemorlarda tekshiruv o'tkazildi.

TIBBIYOTNING DOLZARB MUAMMOLARIGA INNOVATSION YONDASHUV 2022

Qo'llanilganusullar. Barcha bemorlardan shikoyatlari so'raldi, EGDFS, UQT, UST, qon guruhlari, tekshiruvlari o'tkazildi.

Natijalar -Bemorlar qon guruhi va rezus faktori bo'yicha taqsimlandi (1-jadval)

1-jadval

Qon guruhi	Bemorlar soni	Rh +	Rh-
O (I)	301(41,5%)	274	27
A (II)	205(28,3%)	198	7
B (III)	155(21,4%)	146	9
AB (IV)	64(8,8%)	60	4
Jami	725 (100%)	678	47

Muhokama.Jarrohlik amaliyotini tanlashda bemorning dastlabki holatini to'liq baholash uchun yetarli bo'lmagan klinik-anamnestik ma'lumotlarga asoslanadi. Organizmning moslashuvchanligi va qon guruhi hisobga olinmaydi. Fikrimizga ko'ra, duodenal yaradan asoratlangan qon ketish kuzatilgan bemorlarda patogenetik asoslangan jarrohlik amaliyotini tanlash uchun klinik-anamnestik, instrumental, gemostaz tizimi ma'lumotlarisiz va ularning o'zaro bog'liqligining ob'ektiv mezonini ishlab chiqishda bemorlarning qon guruhlarini inobatga olib tanlash lozim.

Xulosa.Bemorlarning qon guruhlarini inobatga olgan xolda birinchi (41,5%) va ikkinchi (28,3%) qon guruhli bemorlar duodenal qon ketishga moyil xisoblandi.klinik belgilari xamda qon guruxi orasida kuchli korrelyatsion bog'lanish mavjud bo'lib bemorlarda maqsadli qon guruxini aniqlash gastroduodenal qon ketish bilan kasallanishda xavf guruxli bemorlarni ajratish imkonini beradi.

TERMINLARINING SOHADA QO'LLANILISH XUSUSIYATLARI

F.Baxromjonova – Pediatriya fakulteti 1-kurs talabasi

M.M.Qo'ziboeva

Andijon davlat tibbiyot instituti

Termin – ma'lum fan yoki hunar sohasiga oid tushunchalarni qayd qilish, saqlash va bu sohada to'plangan bilim, tajriba, texnik mahorat va malakani boshqalarga berish vositasidir. Shuning uchun ilm-fan, texnika va ijtimoiy munosabatlarning rivojlanishi terminlarning nazariy va amaliy qiymatini oshiradi. Soha vakillarining bir-birini tushunishlari uchun, ilmiy, ilmiy-pedagogik va muhandis mutaxassislarini tayyorlashda, ilmiy, ilmiy-texnik adabiyotlar va darsliklar yaratishda, xalq xo'jaligi tarmoqlarini rivojlantirishda sifatli va ko'pchilik tomonidan ma'qullangan termin lug'atlarining bo'lishi muhim ahamiyatga ega. Texnika yuqori taraqqiy etgan bir paytda adabiy til ma'lum bir sohalar bo'yicha ixtisoslashishi ro'y beradi. Shu sababli ham mutaxassislar bilan tilshunoslar va oddiy til ixlosmandlarining manfaatlari va qiziqishlari to'qnashadi. Bu to'qnashish masalani tog'ri hal bo'lishiga, manzur va maqbul terminni tanlab olishga yordam beradi va yagona yo'nalishni vujudga keltiradi.

Termin – ifodalanayotgan tushunchani aniq tasvirlab berishi kerak. Termin qo'llashdagi anqlik darhol ro'y bermaydi, yillar davomida tanlash, tartibga solish, nihoyat umumlashtirish, standartlashtirish orqali ro'y beradi.

Terminlarning aniqligi millatning ma'rifati, madaniyatining darajasini ko'rsatadi. Umuman ona tilida terminlarni puxta ishlalishi, tartibga solinishi darsliklar va qo'llanmalar tuzish uchun ham zarur bo'lgan manbadir. Terminlarning ishlalishmaganligi va tartibga solinmaganligi nutq uslubiga ham ta'sir etadi, chunki uslubning turli sohalarini yaratuvchi vositalardan biri termindir.

Lotin tili terminologiyasi asosida tibbiyotga oid atamalarining ma'no xususiyatlari oziga xos talablar bilan ta'hlil kilinadi. Lotin tili terminologiyasi ozining tarixi'va rivojlanish bosqichiga ega. Turli davrlarga xos bo'lgan rivojlanish jarayonida ham terminlarning mohiyati mazmuni o'zgarmasligi mumkin.

Tibbiyot uzoq davrlarni o'z ichiga oladi. "Lotin tilisiz tibbiyotga yo'l yo'q" deb bejiz aytilmaydi. Buning sababi anatomik va davolash sohasiga oid so'zlarning tub mohiyati lotin tilida ifodalanishi barcha mutaxassislariga birdek tushunarlilikidadir. Shunday ekan, lotin tili terminlari uzoq davrlardan beri o'z neytralligiga ega bo'lganligi bilan boshqa atamalardan tubdan farq qiladi. Tibbiyotning fundamental asosini tashkil qilishda asosiy vazifani bajaradi.

AUTOIMMUN TIREOIDIT BEMORLARDA GEMOSTAZ O'ZGARISHLARI

Bekchanova Nazokat Ikrom qizi

Toshkent tibbiyot akademiyasi

Mavzuning dolzarbligi. Autoimmun tireoidit, uning funksiyasining gipotireoz va gipertireoz ko'rinishidagi buzilishlari endokrin kasalliklar orasida keng tarqalgan patologiyalaridan biridir. So'nggi yillarda atrof-muhit holatining yomonlashuvi, aholining ratsionida yod yetishmasligi, autoimmun kasalliklar bilan bog'liq bo'lgan tireoid kasalliklarining sezilarli o'sishi kuzatildi. Adabiyotlardagi ma'lumotlarga ko'ra, O'zbekiston aholisining 4-5% tireoid patologiyaning eng keng tarqalgan shakli bo'lgan autoimmun tireoidit (AIT) bilan kasallangan. Autoimmun tireoidit erkaklar va ayollar orasida 1:4-1:6 nisbatda uchraydi. Bolalardagi AIT barcha tireoid kasalliklarining 40% ni tashkil qiladi. Ayollarda gipotireoz erkaklarga qaraganda 6 marta ko'p uchraydi. Gemostaz buzilishi bilan kechuvchi